

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Медичний інститут

Кафедра екології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Іщенко Н.М.

«02» 06 2021 року

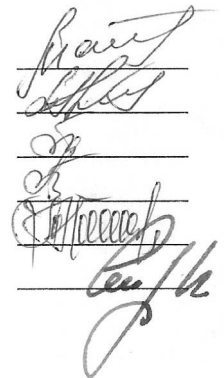
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Спеціальність: 193 «Геодезія та землеустрій»

Розробник програми
Завідувач кафедри розробника
В.о. завідувача кафедри спеціальності
Гарант освітньої програми
В.о. декана факультету
Начальник НМВ

Макарова О.В.
Григор'єва Л. І.
Смирнова С.М.
Смирнова С.М.
Белінська С.М.
Шкірчак С.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Безпека життєдіяльності (безпека життєдіяльності, основи охорони праці)	
Галузь знань	19 «Архітектура та будівництво»	
Спеціальність	193 «Геодезія та землеустрій»	
Спеціалізація (якщо є)	-	
Освітня програма	Освітньо-професійна програма «Геодезія та землеустрій»	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	1	
Навчальний рік	2021-2022	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	1	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити / 90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	15	
	15	
	60	
Відсоток аудиторного навантаження	33%	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	-	
Форма підсумкового контролю	залік	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Дисципліна «Безпека життєдіяльності (безпека життєдіяльності, основи охорони праці)» займає провідне місце у структурно-логічній схемі підготовки фахівця за першим (бакалаврським) рівнем, оскільки дозволяє фахівцю вирішувати професійні завдання за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» з урахуванням ризику виникнення внутрішніх і зовнішніх небезпек, що спричиняють надзвичайні ситуації та їхніх негативних наслідків.

Мета полягає у набутті здобувачем вищої освіти компетентностей (знань, умінь і навичок) для здійснення професійної діяльності за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у здобувачем вищої освіти відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Предметом дисципліни «Безпека життєдіяльності (безпека життєдіяльності, основи охорони праці)» є будь-які елементи природи (люди, рослини, тварини), або її явища, фактори, властивості, які існують незалежно від людини і які потрібно встановити, описати з метою запобігання небажаних наслідків.

Об'єктом вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності (безпека життєдіяльності, основи охорони праці)» є моделі безпеки, зокрема людини та суспільства, об'єкт (лат. - направляти взір вперед, кидати) освітянського напрямку БЖД людини, суспільства - безпека як явище.

Завданням: дисципліни є набуття студентами вмінь та навичок щодо:

- опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику міжнародних стандартів,

- знання сучасних проблем і головних завдань безпеки життєдіяльності та вміння визначити коло своїх обов'язків з питань виконання завдань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання.

- вміння оцінити середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства, провести моніторинг небезпечних ситуацій та обґрунтувати головні підходи та засоби збереження життя, здоров'я та захисту працівників в умовах загрози і виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій.

- здатність приймати рішення щодо безпеки в межах своїх повноважень.

Передумовами вивчення дисципліни є знання, які студенти отримують при вивченні навчальної дисципліни «Геодезія», «Геологія та геоморфологія», «Топографія» тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент

має знати:

- основні положення, за якими формуються принципи безпечної життєдіяльності;
- законодавчу і нормативно-правову базу України з безпеки життєдіяльності та охорони праці;
- характеристики природного, соціального, професійного й техногенного середовища життєдіяльності людини;
- класифікацію небезпек за різними ознаками;
- загальні положення аналізу ризику виникнення небезпек;
- засоби і заходи забезпечення безпеки людини;

має вміти:

- вирізняти небезпечні чинники довкілля;
- аналізувати вплив наслідків реалізації небезпек на життєдіяльність людини;

- забезпечувати особисту безпеку, підлеглих груп людей у надзвичайних ситуаціях;
- надавати невідкладну допомогу потерпілим;

Компетентності та програмні результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК 2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3 Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 10 Здатність здійснювати безпечну діяльність.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 08 Здатність здійснювати професійну діяльність у сфері геодезії та землеустрою з урахуванням вимог професійної і цивільної безпеки, охорони праці, соціальних, історико-культурних, екологічних, етичних, економічних аспектів.

Програмні результати навчання:

РН 2 Організувати і керувати професійним розвитком осіб і груп

РН 5 Застосовувати концептуальні знання суспільних, природничих, фізико-математичних і соціально-економічних наук з урахуванням вимог професійної та цивільної безпеки, охорони праці при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

№ теми	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, півгрупові)	Самостійна робота	Загальна кількість балів
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності (БЖД) і забезпечення безпеки людини в середовищах його існування					
1.	Тема 1. Загальні положення навчальної дисципліни	2	2	8	12
2.	Тема 2. Основи фізіології людини в контексті його здоров'я і безпеки.	2	2	8	12
3.	Тема 3. Середовище життєдіяльності людини	3	3	9	15
4.	Тема 4. Перша допомога при нещасних випадках	2	2	8	12
<i>Усього за модулем 1:</i>		9	9	33	51
Модуль 2. Основи охорони праці.					
5.	Тема 5. Загальні питання охорони праці.	2	2	9	13
6.	Тема 6. Профілактика травматизму та професійних захворювань	2	2	9	13
7.	Тема 7. Виробничий шум, ультра- та інфразвук й	2	2	9	13
<i>Усього за модулем 2:</i>		6	6	27	39
<i>Усього за курсом:</i>		15	15	60	90

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

Тема заняття / план	
Модуль 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності (БЖД) і забезпечення безпеки людини в середовищах її існування.	
1	Тема 1. Загальні положення навчальної дисципліни Категорійно-понятійний апарат безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек. Характеристика людини у системі «людина – середовище» Безпека життєдіяльності в законах і підзаконних актах
2	Тема 2. Основи фізіології людини в контексті його здоров'я і безпеки. Фактори впливу на фізіологічний стани людини Психоемоційні стани здоров'я людини Адаптація організму до зовнішніх факторів середовища. Роль сприйнятливості в безпеці життєдіяльності людини
3	Тема 3. Середовище життєдіяльності людини Соціальні небезпеки та орієнтація їх впливу Політичні небезпеки та стани напруги Побутові небезпеки у життєдіяльності людини
4	Тема 3. Середовище життєдіяльності людини Корпоративна безпека Професійні небезпеки Безпека в умовах кримінальної злочинності і тероризму
5	Тема 4. Перша допомога при нещасних випадках Надання домедичної допомоги: - оцінка стан потерпілого; - надання невідкладних заходів (зупинка кровотечі, непрямий масаж серця тощо)
Модуль 2. Основи охорони праці.	
6	Тема 5. Загальні питання охорони праці. Правове та нормативне регулювання охорони праці. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці Організація і навчання з охорони праці на підприємстві
7	Тема 6. Профілактика травматизму та професійних захворювань Санітарно-гігієнічні основи охорони праці Ергонометричні засади охорони праці Освітлення виробничих приміщень
8	Тема 7. Виробничий шум, ультра- та інфразвук й виробнича вібрація Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах Електромагнітні поля та випромінювання різної фізичної природи та частотних діапазонів. Іонізуюче випромінювання Електробезпека

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	Назва теми / план
Модуль 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності (БЖД) і забезпечення безпеки людини в середовищах її існування.	
1	<p>Семінарське заняття 1. Природні, техногенні небезпеки та соціально-політичні. Засоби їх попередження (2 години) Геологічні, гідрологічні і біологічні загрози. 2. Комплекс заходів з запобігання природних надзвичайних ситуацій та організації дій щодо усунення їхніх негативних наслідків. 3. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. 4. Вимоги до транспортування небезпечних речовин. 5. Етапи розвитку пожежі, зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності. 6. Вибух. 7. Джерела радіації та одиниці її вимірювання. 8. Класифікація радіаційних та хімічних аварій за характером дії і масштабами. 9. Аварії на хімічно-небезпечних об'єктах та вимоги до їхнього розміщення та розвитку. 10. Соціальні та психологічні фактори ризику. 11. Поведінкові реакції населення у надзвичайних ситуаціях (соціально-політичні конфлікти, тероризм, його види). 12. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. 13. Вплив інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.</p>
2	<p>Семінарське заняття 2. Фізіологічні та психологічні фактори забезпечення безпеки людини (2 години) 1. Людина є основним елементом системи «Л-М-С» (людина – машина - середовище). 2. Здоров'я людини з медико-біологічної і соціальної точки зору 3. Зміст поняття «гомеостаз» 4. Зовнішні і внутрішні дії, які впливають на стан людини, а також захворювання, які викликаються чинниками навколишнього середовища.</p>
3	<p>Семінарське заняття 3. Медико-біологічні та соціальні фактори забезпечення безпеки людини (2 години) Передбачається обговорення таких питань: 1. Аналізатори людини. 2. Мутагенез та антимутагени. 3. Нові захворювання, поява яких індукована станом довкілля. 4. Фактори, які впливають на ДНК людини: біологічні, фізичні, хімічні, екологічні 5. Профілактика та лікування інтоксикацій</p>
4	<p>Семінарське заняття 4. Надання першої медичної долікарняної допомоги потерпілому (2 години) 1. Визначення поняття перша долікарська допомога. 2. Загальні принципи надання першої долікарської допомоги. 3. Ознаки певних видів ураження. 4. Послідовність надання першої долікарської допомоги. 5. Практичні навички та вміння для надання першої допомоги потерпілому.</p>
Модуль 2. Основи охорони праці.	
5	Семінарське заняття 5. Законодавча та нормативна база з питань охорони

	<p>праці (2 години)</p> <p>Передбачається обговорення загальних законів України, а також спеціальних законодавчих актів, що визначають основні положення про охорону праці, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Закон України „Про охорону праці” [1.1]; – Закон України „Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя” [1.6]; – Закон України „Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” [1.7]; – основні державні нормативні акти про охорону праці (НПАОП), міждержавні стандарти Системи стандартів безпеки праці (ГОСТ ССБТ), санітарні та будівельні норми і правила.
6	<p>Семінарське заняття 6. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві (2 години)</p> <p>Передбачається обговорення таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розслідування та облік нещасних випадків; – спеціальне розслідування; – розслідування та облік випадків виявлення хронічних професійних захворювань і отруєнь; – розслідування і облік аварій. <p>На завершення заняття передбачається ознайомлення з переліком та змістом актів розслідування, що складаються за відповідними формами (форми Н-1...Н-10, П-1...П-6, А-1, А-2).</p> <p>Всі необхідні матеріали наведені в [1.9] та [2.1, 2.3, 2.6, 2.7 та ін.] списку рекомендованої літератури.</p> <p>Зразки актів розслідування за відповідними формами в необхідній кількості зберігаються на кафедрі екології.</p>
7	<p>Практичне завдання 1. Методи та прилади для визначення параметрів мікроклімату у виробничих приміщеннях</p>
8	<p>Практичне завдання 2. Оцінка освітлення в навчальній аудиторії.</p>

4.3. Завдання для самостійної роботи

Передбачається самостійне виконання аналітичних робіт та розрахунково-графічної роботи.

Аналітична робота № 1

Аналіз однієї з тем щодо розуміння сутності забезпечення безпечної життєдіяльності людини:

1. Безпека життєдіяльності - як категорія. (Визначення поняття безпеки. Безпека абсолютна та відносна. Життєдіяльність - як процес існування та самореалізації індивіда в єдності його життєвих потреб і можливостей.)

2. Безпека життєдіяльності - як категорія. (Система "Людина – життєве середовище» та її компоненти. Природне оточення та матеріальна культура - основні елементи життєвого середовища людини. Життєдіяльність - як комплекс взаємозв'язків у системі «людина - життєве середовище». Рівні системи "людина - життєве середовище".)

3. Безпека життєдіяльності як категорія. (Система з однією особою в системі "людина життєве середовище". Мікроколектив, мініколектив, колектив. Колективи трудові, за місцем проживання, згідно з родинними відносинами, згідно з соціальним

статусом, згідно з політичними та релігійними переконаннями. Населені пункти, регіон, країна, людство в цілому.

4. Безпека життєдіяльності - як категорія. (Основні поняття та визначення життєдіяльності. Рівновага в системі "людина - життєве середовище". Аксиома про потенційну небезпеку діяльності людини. Об'єкти та цілі безпеки життєдіяльності в системі "людина-природне середовище" різного рівня.)

5. Безпека життєдіяльності - як категорія. (Системи забезпечення життєдіяльності людини в середовищі її існування. Умови для збалансованого безпечного існування людей, право людини, свободу, недоторканість. Право на самозахист. Межа самозахисту.)

Аналітична робота № 2

Аналіз однієї з тем, який регулює питання забезпечення безпечної життєдіяльності людини у професійній сфері:

6. *Організм людини в технічному оточенні.* (Людина та світ техніки. Технічні засоби підтримання життя. Штучні органи. Індивідуальне захисне спорядження та засоби індивідуального захисту.)

2. *Гранично допустимий вплив шкідливих факторів на людину.* (Синергізм (ефект перевищення сумарної дії) та антагонізм (ефект нейтралізації дії) шкідливих факторів. Біоритми та їх роль в життєдіяльності людини.)

3. *Професійне навантаження на психоемоційний стан людини* (Робота із замовниками. Мотиваційні, емоційні, вольові та психомоторні процеси. Психічні характеристики особистості. Психофізичний стан людини та вплив на нього наркотичних, лікарських та інших речовин.)

4. Необхідні технічні засоби та психофізіологічні резерви організму, що зменшують шкідливий вплив та наслідки у екстремальних ситуаціях.

Аналітична робота № 3

Аналіз однієї з тем, який регулює питання забезпечення безпечної життєдіяльності людини у соціальній та природничій сферах:

1. *Організм людини в оточуючому середовищі.* (Нервова система - природна система захисту життєдіяльності організму людини від небезпеки. Рушійний апарат людини. Функціональний стан. Корекція поведінки. Час реакції. Умовні та безумовні рефлекси. Характеристика аналізаторів.)

2. *Здоров'я людини як медико-біологічна та соціальна категорія.* (Гомеостаз як особливий механізм захисту організму людини. Зовнішні та внутрішні подразники, що впливають на стан людини. Захворювання, які викликаються факторами оточуючого середовища.)

3. *Взаємодія людини з біосферою в цілому, окремими її складовими та компонентами.* (Місце і роль флори та фауни у забезпеченні життєдіяльності людини. Вплив мікроорганізмів на життєдіяльність організму людини. Ноосфера, як новий еволюційний стан біосфери. Сучасний стан ноосфери та біосфери.)

4. *Соціальні та політичні небезпеки.* (Загальні закономірності виникнення соціальних та політичних джерел небезпеки. Дезінформація як джерело небезпеки. Небезпеки економічної діяльності.)

5. *Соціальні небезпеки.* (Небезпеки, викликані низьким духовним та культурним рівнем, бродяжництво, проституція, пияцтво, алкоголізм, тютюнопаління. Соціальні джерела небезпеки, викликані незадовільним матеріальним становищем та умовами проживання: страйки, повстання, революції.)

6. Соціальні небезпеки. (Вандалізм та тероризм. Конфліктні ситуації на міжнаціональному, етнічному, расовому чи релігійному ґрунті. Неадекватність самооцінки та інші причини виникнення конфліктів. Суїцид.)

7. Людина-оператор - як ланка обробки інформації. (Роль зорового, слухового, смакового, нюхального, больового, дотикового аналізаторів та вестибулярного апарату в забезпеченні життєдіяльності людини.)

8. Людина - як біологічний та соціальний суб'єкт. (Потреби людини: фізіологічні, матеріальні та духовні. Середовище життєдіяльності, його характеристика, оптимальні та допустимі параметри з точки зору забезпечення життєдіяльності людського організму).

9. Середовище: природне, виробниче, побутове, соціально-політичне. (Повітря, вода, продукти харчування та світло як необхідні умови життєдіяльності людини. Їх фізіологічне та гігієнічне значення. Оптимальні та допустимі параметри повітряного середовища та освітлення.)

10. Духовне середовище людини. (Соціально-політичне оточуюче середовище. Соціум. Соціальні та психологічні фактори, що впливають на безпеку життєдіяльності людини, категорії факторів, що змушують людину ризикувати. Психологічні причини свідомого порушення людьми вимог безпеки. Антропометрична, біофізична, енергетична, соціальна та техніко-естетична сумісність людини з технікою та середовищем.)

11. Модель сприймання та переробки інформації в системі „людина - життєве середовище". (Методи, заходи та засоби забезпечення оптимальних умов життєдіяльності, людини, колективу, соціуму, людства.)

Аналітична робота № 4

Аналіз однієї з тем, який регулює питання забезпечення безпечної життєдіяльності людини у побутовій сфері:

1. Побутове середовище. (Небезпечні фактори, причини та небажані наслідки пов'язані з урбанізацією середовища життєдіяльності людини. Поведінка людини в специфічних умовах великих населених пунктів. Характерні приклади захворюваності, травматизму та аварій у побуті.)

2. Побутове середовище. (Вимоги до технічного стану житлового фонду, інженерного обладнання, транспортних засобів, комунікацій, місць відпочинку та розваг мешканців будинку, мікрорайону, населеного пункту, мегаполісу.)

3. Побутове середовище. (Особливі заходи безпеки при використанні газу, токсичних, пожежо- та вибухонебезпечних речовин, електричного устаткування, посудин, що знаходяться під тиском, тощо. Загальні правила користування і поведінки в приміщеннях багатоквартирних житлових будинків та на прибудинковій території.)

4. Побутове середовище. (Заходи для створення безпечних умов та сприятливого життєвого середовища з необхідною інфраструктурою соціально-побутового та культурного обслуговування населення.)

5. Побутове середовище. (Вимоги щодо забезпечення санітарно-гігієнічного та епідемічного благополуччя населення. Заходи та засоби щодо попередження зсувів, пожеж та вибухів.)

6. Побутове середовище. (Загальні правила поведінки на вулицях та дорогах, використання транспортних засобів.)

Розрахунково-графічна робота

Розрахунок, графічне відображення та оцінка індивідуального ризику професійної небезпеки та заходи щодо його зниження.

Вимоги до оформлення аналітичних та розрахунково-графічної роботи.

Студенти виконують один з запропонованих варіантів робіт. Вибір відповідного варіанту здійснюється за порядковим номером студента у журналі відвідувань.

Робота, яка здається викладачу, складається з:

- титульного листа, на якому вказується назва вищого навчального закладу та його підпорядкування, найменування кафедри, тема, номер варіанту, прізвище та ініціали автора роботи, місто, де знаходиться університет та рік виконання;

- основного змісту роботи, у якому відображені завдання, поставлені перед студентом;

- списку використаних джерел.

В основній частині аналітичні та розрахунково-графічна роботи повинні бути висвітлені питання на достатньому науковому рівні. Загальний обсяг кожної роботи має складати 3 сторінки друкованого тексту. Студент має право користуватися нормативно-правових актів, загальної, навчальної, наукової та спеціальної літератури. Виконану роботу студент здає згідно із встановленими строками.

Аналітичні та розрахунково-графічна роботи мають бути виконана на папері форматом А4. Вони подаються в друкованому вигляді за вимогами: поля: верхнє - 2,5, нижнє 2,0, лівє - 3,5, правє - 1,5. Сторінки роботи мають бути пронумеровані.

5. Форми і методи навчання дисципліни

Основними **формами навчання** є **лекційні та групові** заняття, які передбачають оволодіння системою теоретичних знань та практичних професійних умінь та навичок з навчальної дисципліни.

Основними **методами навчання** є:

- **пояснювально-інформаційний**, під час якого студенти одержують знання на лекції, сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки і залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення;

- **метод проблемного викладу**, під час якого викладач до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, що передбачає розв'язання ситуативних завдань, роботу з приладами;

- **аналітичний** метод, який передбачає аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань під час виконання студентом аналітичних робіт та розрахунково-графічної роботи;

- **дискусійний метод**, що передбачають такі елементи дискусії, як суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення протиріч під час обговорення дискусійних питань на семінарських заняттях;

6. Методичне та матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу

Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з курсу
2. Завдання до семінарських та практичних робіт
3. Завдання до аналітичних та розрахунково-графічної робіт
3. Пакет залікових білетів
4. Рекомендована базова і додаткова література з курсу

Матеріально-технічне забезпечення:

Проекційне мультимедійне обладнання (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер);
Доступ до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi;
OS: Windows, Android, iOS;
Browsers: Chrome / Opera / Mozilla Firefox / MS Edge;
Програмне забезпечення: MS Word, Excel, PowerPoint; Skype, Zoom, Google Meet;
ЦНАП / офіційний веб-портал адміністративних послуг
Інформаційний ресурс: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/civilnij-zahist-ta-bezpeka-zhittyediyalnosti>
Система електронного навчання Moodle 3.9

7. Підсумковий контроль

Перелік питань до заліку

1. Дайте визначення небезпечних і шкідливих факторів антропогенного походження.
2. Дайте визначення поняття ризику виникнення небезпеки для людини.
3. Наведіть класифікацію природних небезпек.
4. Наведіть небезпеки сучасного середовища існування людини.
5. Наведіть номенклатуру і класифікацію небезпек.
6. Наведіть правила поведінки і дії населення при деяких стихійних лихах.
7. Наведіть природні небезпеки, характерні для України.
8. Наведіть соціальні та політичні небезпеки для людини у середовищі її мешкання.
9. Надайте загальну характеристику аналізаторів людини (функції, призначення).
10. Обґрунтуйте концепцію допустимого ризику.
11. Обґрунтуйте системний аналіз безпеки людини у середовищі її життєдіяльності.
12. Охарактеризуйте атмосферні природні небезпеки.
13. Охарактеризуйте біологічне забруднення довкілля.
14. Охарактеризуйте вібраційну чутливість людини.
15. Охарактеризуйте гідросферні природні небезпеки.
16. Охарактеризуйте енергетичне забруднення довкілля.
17. Охарактеризуйте зоровий аналізатор людини (будову, функції, причини погіршення роботи).
18. Охарактеризуйте нюховий аналізатор людини (будову, функції, причини погіршення роботи).
19. Охарактеризуйте слуховий аналізатор людини (будова, функція, причини погіршення роботи).
20. Охарактеризуйте смаковий аналізатор людини (будову, функції, причини погіршення роботи).
21. Охарактеризуйте шкіряний аналізатор (будову, функції, причини погіршення роботи).
22. Перелічіть небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі.
23. Поясніть і охарактеризуйте космічні природні небезпеки.
24. Поясніть, в чому полягає хімічне забруднення довкілля.
25. Поясніть, у чому полягає біологічне забруднення довкілля.
26. Поясніть, у чому полягає взаємодія людини з середовищем проживання, аксіома про потенційну небезпеку процесу взаємодії.
27. Поясніть, у чому полягає вплив небезпечних і шкідливих факторів антропогенного походження на організм людини.
28. Поясніть, у чому полягає фізичне забруднення довкілля.
29. Поясніть, у чому полягають літосферні природні небезпеки.
30. Охорона праці як соціально-економічний чинник і галузь науки.
31. Основні поняття у галузі охорони праці.

32. Основні розділи дисципліни „Основи охорони праці” та її зв’язок з іншими дисциплінами.
33. Основні законодавчі акти про охорону праці.
34. Основні положення Закону України „Про охорону праці”.
35. Основні положення Закону України „Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”.
36. Види та строки навчання та перевірки знань робітників з питань охорони праці.
37. Основні види інструктажів з питань охорони праці, їх призначення та періодичність.
38. Розслідування та облік нещасних випадків. Спеціальне розслідування нещасних випадків.
39. Розслідування та облік випадків виявлення хронічних професійних захворювань і отруєнь.
40. Розслідування та облік аварій.
41. Гігієна праці та виробнича санітарія.
42. Вентиляція виробничих приміщень. Призначення та класифікація систем вентиляції.
43. Мікроклімат виробничих приміщень. Вплив параметрів мікроклімату на організм людини.
44. Основні світлотехнічні поняття та одиниці.
45. Види виробничого освітлення.
46. Фізичні характеристики шуму. Нормування шуму та вимірювання його рівнів. Вплив шуму на організм людини. Основні принципи захисту від шкідливого впливу шуму на організм людини.
47. Інфразвук та ультразвук, його джерела та принципи нормування. Вплив на організм людини.
48. Основні параметри та види вібрації. Нормування вібрації та вимірювання її рівнів. Вплив вібрації на організм людини.
49. Види та властивості іонізуючих випромінювань. Вплив іонізуючого випромінювання на організм людини. Нормування іонізуючого випромінювання. Заходи і засоби захисту від іонізуючого випромінювання.
50. Електромагнітні випромінювання, що пов’язані з експлуатацією комп’ютерної техніки (рентгенівське, оптичне та радіочастотного діапазону). Їх вплив на організм людини.
51. Електробезпека. Електротравматизм та дія електричного струму на організм людини. Фактори, що спливають на наслідки ураження людини електричним струмом. Основні види електричних травм.
52. Надання медичної допомоги при ураженні людини електричним струмом.
53. Пожежна безпека. Основні причини пожеж. Небезпечні та шкідливі чинники, що пов’язані з пожежами.
54. Основи теорії горіння та різновиди горіння. Необхідні умови для виникнення горіння.
55. Показники пожежовибуху небезпечності.
56. Категорія приміщень за вибухо- та пожежо небезпечністю.
57. Установки та засоби гасіння пожеж.
58. Організація пожежної безпеки.

Типовий заліковий білет

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

(повне найменування вищого навчального закладу)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 19 «Архітектура та будівництво»

Спеціальність: 193 «Геодезія та землеустрій»

Семестр: 7

Навчальна дисципліна: Безпека життєдіяльності (безпека життєдіяльності, основи охорони праці)

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. Дайте визначення небезпечних і шкідливих факторів антропогенного походження (10 балів)
2. Поясніть, у чому полягає біологічне забруднення довкілля (10 балів)
3. Організація пожежної безпеки (10 балів)

Затверджено на засіданні кафедри екології

Протокол №1 від „___” _____ 20___ року

Завідувач кафедри екології _____
(підпис)

Л.І. Григор'єва
(прізвище та ініціали)

Викладач _____
(підпис)

О. В. Макарова
(прізвище та ініціали)

8. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Розподіл балів, які отримують студенти

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Семінарське заняття 1. Природні, техногенні небезпеки та соціально-політичні. Засоби їх попередження	4
2	Семінарське заняття 2. Фізіологічні та психологічні фактори забезпечення безпеки людини	4
3	Семінарське заняття 3. Медико-біологічні та соціальні фактори забезпечення безпеки людини	4
4	Семінарське заняття 4. Надання першої медичної долікарняної допомоги потерпілому	4
5	Семінарське заняття 5. Законодавча та нормативна база з питань охорони праці	4
6	Семінарське заняття 6. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві	4
7	Практичне завдання 1. Методи та прилади для визначення параметрів мікроклімату у виробничих приміщеннях	7
8	Практичне завдання 2. Оцінка освітлення в навчальній аудиторії.	7
9	Аналітична робота №1	6
10	Аналітична робота №2	6
11	Аналітична робота №3	6
12	Аналітична робота №4	6
13	Розрахунково-графічна робота	8
14	Залік	30
	Всього	100

Критерії оцінювання знань під час заліку

Оцінювання знань студента під час заліку здійснюється за 30-бальною шкалою, прийнятою ЧНУ ім. Петра Могили.

25-30 балів ставиться за умов, якщо студент дав ґрунтовні відповіді на всі питання, запропоновані у заліковому білеті. Відповідь свідчить, що студент вільно володіє всім матеріалом курсу, передбаченим робочою програмою, при тому, він має не розрізненні знання окремих тем курсу, а володіє ним комплексно. Студент уміє аргументувати свою відповідь, навести необхідні докази, приклади; аналізувати запропоновані історичні ситуації, посилаючись на джерела інформації. Студент розуміє значимість отриманих знань для майбутньої професійної діяльності, підтверджуючи це конкретними прикладами. Найвища оцінка ставиться також за вміння наводити протилежні підходи до оцінки тих чи інших історичних феноменів, співставлення різних наукових позицій, вміння вести полеміку з дослідниками. Під час відповіді студент має продемонструвати не репродуктивну, а творчу розумову діяльність.

18-24 балів ставиться за умов, якщо студент викладає відповідь на кожне питання залікового білету логічно, розкриваючи основний зміст. Разом з тим, відповіді не вистачає ґрунтовності, всебічності, деякі важливі нюанси пропущені. При доборі та наведенні фактів та прикладів студент припускається незначних помилок. В той же час, студент не розуміє актуальності висвітлених питань. У висловлюванні власної думки зустрічаються певні неточності. Висновки не носять повного та логічного підсумку.

11-17 балів виставляється студенту в разі, якщо він не повністю розкрив питання залікового білету або не відповів на одне з них, що свідчить про відсутність повного комплексного засвоєння матеріалу курсу (знає лише певні теми.. Відсутня ґрунтовність у розгляді питань, порушується логіка викладу питання. Студент не вміє аналізувати матеріал, не розуміє актуальності проблеми для сьогоdnішнього дня. Аргументація відповіді слабка, вибіркова, мають місце суттєві помилки у використанні фактичного матеріалу. Висновки не відбивають суті питання або відсутні.

До 10 балів виставляється студенту в разі, коли кожне з питань залікового білету розкрито поверхово, або не розкриті зовсім. В процесі висвітлення питань допущені значні помилки, студент не знає або плутає фактичний матеріал, не здатний аналізувати основні проблеми, не демонструє творчої розумової діяльності. Власна думка і висновки відсутні.

За залік виставляється «відмінно» (якщо у підсумку за поточний, проміжний та підсумковий контроль студент набирає 90-100 балів., «добре» (якщо у підсумку студент набирає 75-89 балів., «задовільно» (якщо у підсумку студент набирає 60-74 балів., «незадовільно» (якщо у підсумку студент набирає менше 60 балів).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи., практики	ПМК, залік, атестація
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D		
60-66	E	задовільно	не зараховано
35-59	FX	незадовільно	
1-34	F		

7. Рекомендовані джерела інформації

Базові:

1. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. Підручник — Львів: УАД, 2016 – 336 с.
2. Серіков Я. О. Основи охорони праці: Навч. посіб. – Харків, ХНАМГ, 2017. – 227 с.
3. Охорона праці та промислова безпека: Навч. посіб. / К. Н. Ткачук, В. В. Зацарний, Р. В. Сабарно, С. Ф. Каштанов, Л. О. Мітюк, Л. Д. Третьякова, К. К.Ткачук, А. В. Чадюк. За ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного. – К.: 2019.
4. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 264 с.
5. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання / К.Н.Ткачук, М.О.Халімовський, В.В.Зацарний та ін. – К.: Основа, 2016 – 448 с.
6. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2019. – 295 с.

Додаткові:

1. Основи охорони праці: /В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Г.Г.Валенко та ін.; за ред. проф. В.В. Березуцького. – Х.:Факт, 2005. – 480 с.
2. Охорона праці: навч. посіб. / З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третьяк, Р.М. Ковтун; за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 374 с.
3. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.
4. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: “Тріада плюс”, 2010. – 648 с.
5. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011. – 436 с.
6. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. – К.: Каравела, 2004. – 408 с.
7. Лабораторний практикум з курсу «Основи охорони праці»/ В. В. Березуцький, Т. С. Бондаренко, Л. А. Васьковець та ін.; За ред. В. В. Березуцького. — Х.: Факт, 2005. — 348 с.

Інтернет ресурси:

1. <http://www.dnop.kiev.ua> - Офіційний сайт Держгірпромнагляду.
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
5. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
6. <http://www.iacis.ru> - Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств-участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).
7. <http://base.safework.ru/iloenc> - Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
8. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
9. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
10. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».